

له بواری کشتوکال و ئاودیریدا

له بواری کشتوکال و ئاودیریدا

کوردستان ولایتیکی کشتوکالییه و بهرهمی کشتوکالی بهشیکسی سهرهکی ئابووری ولاته کهمان پیتک دههینی و رۆلئیکی کاریگهری ههیه له بنیاتنانهوهی ژیرخانی ئابووری و دابینکردنی ئاسایشی خۆراک بۆ گهله کهمان. ههر لهم روانگه یهوه حکومهتی ههریم بایه ختیکی زۆری به پهره پیدانی بهروبوومی رووهکی و ئاژهلای داوه.

ههروهها له بهر گرینگیی رواندنی دار و درهخت و پشتینهی سهوز له پهره پیدانی ژینگه ی کوردستان و پاراستنی تهنروسستی هاوولاتیان، گرینگیهکی تایبهت به زیادکردنی رووبهری دارستان و پاوانهکان دراوه.

ئهمه ی خواره وهش کورته ی گرینگترین چالاکییهکانی حکومهتی ههریمی کوردستانه له سالی رابردوودا:

یه کهم- بهروبوومی رووهکی:

له بهرته وهی ههموو پیداو یستیهکانی پهره پیدانی کشتوکال له کوردستاندا رهخساوه، ههر له خاکی به پیت و ئاووههوا ی له بار و زۆری سهرچاوه ی ئاوهوه تا دهگاته فراوانیی رووبهری ئه و زهویبانه ی که بۆ کشتوکال و چاندنی دانه و پیله و سهوزه و دار و درهختی بهردار دهست دهدهن، ههر بۆیه حکومهتی ههریم بایه ختیکی زۆری به زیادکردن و پهره پیدانی بهروبوومی رووهکی داوه، بۆ ئه وهی له م ریگه یه وه نهک ههر پیداو یستیهکانی ناوخۆ دهسته بهر بکریت، به لکو له ریگه ی ناردنه دهره وهی بهرهمی جۆراوجۆر له داها توودا داها تیکی بهرچا و بۆ ولاته کهمان مسۆگهر بکریت.

له بواری پهره پیدانی بهروبوومی رووهکیدا زۆر کار و چالاکی ئه نجام دراون وهک:

۱- له سالی ۲۰۰۱دا رووبهری ۶۸۵.۳۲۰ دۆنم گهنم و ۳۵۷.۷۳۰ دۆنم جۆ له ههر دوو پارێزگه ی ههولبیر و دهۆک چیتراون. حکومهتی ههریمی کوردستان به مه بهستی هاندانی جوتیاران و پشتگیری کردنی زیاتری بهرهمهینانی دانه و پیله و به تایبه تیش گهنم له کوردستاندا ۷۲ ملیۆن دیناری تهرخان کرد بۆ کرینه وهی (۴۸) ههزار تۆن گهنم له جوتیارانی کوردستان.

۲- بۆ پاراستنی رووهک و دار و درهخت له میرووی زیانبهخش له سالی ۲۰۰۱دا ۲۱۶ تۆن دهرمانی جۆراوجۆری میرووکۆژ به کارهاتوو به بۆ قهلاچۆکردنی میروو. له م هه لمه ته دا رووبهری ۱.۲۱۲.۰۰۶ دۆنم زهوی له گشت دهرده کشتوکالیهکان پاک کراوته وه. ههروهها رووبهری ۱۴۲.۳۵۰ دۆنم له میرووی تۆیکلداری نهرم پاکتاو کراوه و ئه م هه لمه ته ۸۰۰.۰۰۰ دۆلاری تیچوووه.

۳- ههر له سالی ۲۰۰۱دا پیداو یستی جۆراوجۆری بهرهمهینانی رووهکی به م شیوه یه ی خواره وه به سه ر جوتیاراندا دابهش کراوه:

أ- تۆی جۆراوجۆری دابهشکراو: ۴۰ تۆن.

ب- پهینی کیمیاوی: ۹۱۱۴ تۆن.

ج- تایه و سپیپارت بۆ تراکتۆر: ۲۷.۴۵۸ پارچه.

د- سپیپارت و تایه ی دهراسه: ۳,۹۹۰ پارچه.

ه- شانەى ھەنگى دابەشكراو: ۲,۵۰۸ شانە.

و- گەمى باوھەپپىكراو: ۲,۷۲۵ تۆن.

ز- جۆ ۲,۳۵۲: تۆن.

ح- نىزىكەى ۶ مىيۆن لىتر گازوايل دابەش كراوھ بەنرخى پەسىمى كە دەكاتە (۶۰۰) فىلس بەسەر جوتياراندا، بەم جۆرە حكومەتى ھەرېم تەنيا لە نرخی گازوايلدا بايى نىزىكەى ۵.۵ مىيۆن دىنار پىشتىگىرى جوتيارانى كرددوھ.

ط- پروبەرى ۷۷۶۵ دۆنم زەبى جوتياران لە بەرد پاك كراوھتەوھ، كە ۴۳۰ جوتيار لە ۹۷ گوندى ھەردوو پارىزگەى ھەولېر و دھۆك سووديان لى وەرگرتوھ.

دووھم- دارستان و پەزگەرى:

كوردستان بە زۆرى دارستان و پروھكى خۆپسك بەناوبانگە، كە بەداخوھە سالانى پىشوو لە ئاكامى سىياسەتى چەوتى خاپووركردنى كوردستان و تىكدانى گوندەكان و سووتاندنى رەز و باخ و بىستانەكان لەلايەن حكومەتى ناوھندىيەوھ، ئەم سامانە بەنرخە زەرەر و زىانپىكى زۆرى لىكەوتوھ. كابىنەى چوارەمى حكومەتى ھەرېمى كوردستان ھەر لە سەرەتاي دەست بەكاربوونىيەوھ بايەخىكى گەورەى بە پاراستن و بووژاندەوھى دارستانە خۆپسكەكان و چاندنى نەمامى جۆراوجۆر و دروستكردنى دارستانى دەستكرد داوھ. ئەمىرۆ ئەنجامى ئەو سىياسەتەى حكومەتى ھەرېم بە راشكاوى لە دوو خالدا دەردەكەوئ:

يەكەميان: بووژانەوھى دارستانەكان و زيادبوونى پروبەرى ئەو زەويىانەيە كە بە دار و دەرخت چىنراون، **دووھميشيان:** برىتىيە لە زيادبوونى ھوشيارى ھاوولالتيان و بايەخدانيان بە بابەتى چاندن و پاراستنى دار و درەخت.

ئەمەى خوارەوھش پوختەى گرىنگترىن كار و چالاكىيەكانە لەم بوارەدا:

۱- چاندنى پروبەرى ۶,۲۹۸ دۆنم لە دارستانى دەستكرد كە ۵۹۴.۸۸۰ نەمامى جۆراوجۆرى تىادا چىنراوھ لە ھەردوو پارىزگەى ھەولېر و دھۆك.

۲- بەرھەمھىنەنى ۲.۸۲۲.۹۲۰ نەمامى جۆراوجۆر بو دارستانەكان، كە تىچووى ئەم دوو خالەى سەرەوھ ۵۳۴.۷۹۵ دۆلار بووھ.

۳- دروستكردنى ۶۵ رەزى بچووكى مېوھ و بىستە و باھىف بو جوتياران لە سنوورى پارىزگەى ھەولېر كە ۲۴۴ دۆنم بو ئەم مەبەستە تەرخان كراوھ و پروبەرى ھەر رەزىك (۲-۵) دۆنمە.

۴- حكومەتى ھەرېم بايەخىكى زۆرى بە پەرەپىدانى پاوانەكان داوھ كە دروستكردنى ھىلى گرادۆنيدايە و بەنداوى بەردىن و پەرزىنى پروھكى و زۆر كارى تر دەگرتەوھ. لەم بوارەدا پروبەرى ۴۴۸ دۆنم لە ھەردوو پارىزگە كراون بە پاوان و جوتياران سووديان لى وەرەدەگرن.

۵- دابىنكردنى ۱۳ ئۆتۆمبىلى تانكەرى تازە جگە لەوانەى كە پىشتر دابىن كرابوون بو ئاودانى پرۆژەكانى دارستان و رەزگەرى و پاوان و بەرەنگارىبوونەوھى ھىشكەسالى.

سپهه- بهر ووبومی نازهلئی:

حکومته تی هه ریمی کوردستان بهرده وامه له سهه رایه خدان به پاراستنی سامانی نازهلئی و لهه بواره دا زۆر چالاکی ئه نجام دراون وهک:

۱- کردنه وهی ۳۷ پرۆژهی بهر هه مهینانی ماسی له هه ولتیر و دهوک، بهه جۆره کۆی ژماره ی پرۆژهکانی ماسی گه یشته ۴۷ پرۆژه.

۲- کردنه وهی ۹۸ پرۆژهی نوئی بهر هه مهینانی په له وهی گوشت، بهه جۆره ژماره ی گشتی پرۆژهکانی په له وهی (ده واجن) گه یشته ۳۵۳ پرۆژه له هه ولتیر و دهوک.

۳- ئه نجامدانی په راندنی ده سترکد (التلیح الاصطناعی) بو ۱۳.۲۲۶ مانگا.

۴- دابه شکردنی ۲۳.۵۱۲ تۆن پرۆتین و فولی سویا و گه نمه شانی، له گه ل ۷۹۱ پارچه پیداو یستی په له وهی جۆراو جۆر به سهه پرۆژهکانی په له وهی کهرتی تاییهت له هه ولتیر و دهوک.

۵- دابه شکردنی ۲۸۴ هه زار په نجه ماسی له گه ل ۲۳۷ تۆن (پرۆتین، سویا، ئالیک) به سهه پرۆژهکانی به خپو کردنی ماسی له هه ولتیر و دهوکدا.

۶- دابه شکردنی ۸۵.۶۷۵ تۆن ئالیکی خه ست بو نازهلئه کاویژکه ره کان.

۷- جورعه ده رمانی جۆراو جۆر به کار هاتوه له هه لمه ته کاننی کوتانی نازهل دژی نه خوشییه جۆراو جۆره کان.

۸- دابه شکردنی ده رمان و فاکسینی جۆراو جۆری په له وهی به سهه پرۆژهکانی په له وهی ده ردا.

۹- بو کۆنترۆل کردنی نه خوشی تای ته بهق (الحمی القلاعیة) له بازگه کاننی سنووری هه ریمدا ۲۰.۹.۷۴۴ ئۆتۆمۆبیل و له سنووره کاننی هه ریمیشدا ۱.۰۲۷.۷۷۵ کهس ته عقیم کراون.

۱۰- له تاقیگه ی ناوه ندی به یته ره دا ۴۷.۹۶۷ نازهل و ۳۳.۶۰۳ نمونه په له وهی پشکنراون بو دلنیا بوون له سه لامه تی و دوور بوونیان له هه ر جۆره نه خوشییه کی مه تر سیدار.

۱۱- له بنکه و تیمارخانه کاننی به یته ریدا ژماره یه کی زۆری نازهل و په له وهی جۆراو جۆر چاره سهه کراون.

۱۲- پرۆژهی نه ورۆز بو به خپو کردنی مانگا و مه ر سه رکه و توهانه درێژهی به چالاکییه کاننی خۆی داوه و داها تی ئه م پرۆژه یه له سالی رابردوودا ۵۳۹.۳۶۱ دینار بووه.

چواره م- رینوینی کشتوکالی و تۆزینه وه:

بایه خپکی تاییه تی به به رز کردنه وهی ئاستی زانستی و شاره زایی ئه ندازیاران و فه رمان به رانی ده زگا کشتوکالییه کاننی حکومته تی هه ریم دراوه، له هه مان کاتیشدا هه ولتیک زۆر دراوه بو ئه وهی به یپی به رنامه یه کی ریکو پیک و له رینگه ی هوشیار کردنه وه و رینوینی کردنی به رده وامه وه جوتیارانی کوردستان هان بدرین که به ر هه مه کانیا ن زۆر تر و با شتر بکه ن.

بو ئه م مه به سه ته ش گه لیک خولی جۆراو جۆری مه شق و راهینان کراوه ته وه و به رنامه ی کشتوکالیی هه مه جۆر

بەشىۋەيەكى بەردەوام لە دەزگاكانى راگەياندندا پېشكەش كراوه.

ئەمەش پوختەى چالاككېيەكانە لەم بوارەدا:

- ۱- ئەنجامدانى ۷۱ خولى رېنوتىنى كشتوكالىي جۆراوجۆر بۆ فەرمانبەران كە ۱,۲۷۵ فەرمانبەر بەشدارىيان تىادا كرددو، لەگەل ۳۳۶ خول بۆ جوتياران كە ۱۰,۲۱۷ جوتيار سووديان لى وەرگرتوو.
- ۲- ئەنجامدانى ۱۹۶ بەرنامەى كشتوكالى لە كەنالەكانى رادىو و تەلەفزيۇندا.
- ۳- دەرھىنانى چەندىن پۆستەر و نامىلكە و رۆژمىر.
- ۴- ئەنجامدانى ۸۰ تاقىكردنەوہى جۆراوجۆر لە بوارەكانى كشتوكالدا.
- ۵- ئەنجامدانى كار و چالاككېي جۆراوجۆر وەك كرددنەوہى نەمامگەى فېرکردن و مۆزەخانەى ميژوو و بنكەكانى مەلئەندى توتون.
- ۶- دابىنکردن و دامەزراندنى چاپخانەيەكى ئۆفسىتى پېشكەوتوو بە ۷۴۰,۰۰۰ دۆلار.
- ۷- كرىنى ۲,۹۳۷ تۆن گەفى باوهرپېتكر او بە ۵,۲۷۱,۰۰۰ دىنار لە لاين مەلئەندەكانى توتېنەوہ بە هاوكارىي رېكخراوى FAO كە دواى پاككردنەوہى بەسەر جوتياراندا دابەش كراوه.

پېنجمە- كەشناسى و بەرەنگارىوونەوہى هېشكەسالى:

- ۱- دابىنکردن و دامەزراندنى ۴ وېستگەى كەشناسىي ئۆتۆماتېكى لەگەل ۴ وېستگەى كلاسېكى لە ھەولېر و دھۆك.
- ۲- دامەزراندنى ۶ وېستگەى نوپى باران لەھەردوو پارىزگەدا. ئەم دوو خالەى سەرەوہ ۷۵۰,۰۰۰ دۆلاربان تى چووہ.
- ۳- وەزارەتى كشتوكال و ئاودېرى ھەلمەتېكى بەرفراوانى ئەنجام دا بۆ بەرەنگارىوونەوہى هېشكەسالى و ئەم ھەلمەتە ۲۶۴ گوندى پارىزگەى ھەولېر و ۱۶۸ گوندى پارىزگەى دھۆكى گرتەوہ. لەم ھەلمەتەدا ۱۲,۸۵۴ دۆنم دارستان و رەزى جۆراوجۆر و ۶۶۵,۹۹۷ سەرئازەل سوودمەند بوون.

شەشەم- ئاودېرى:

- ۱- ئەنجامدانى ۲۸ پرۆژەى ئاودېرى لە سنوورى پارىزگەى ھەولېر بە برى پارەى ۱,۶۶۰,۸۶۱ دۆلار و ۱,۳۳۶,۱۴۹ دىنار.
- ۲- ئەنجامدانى ۲۸ پرۆژەى ئاودېرى لە سنوورى پارىزگەى دھۆك بە برى پارەى ۹۴۰,۱۶۲ دۆلار و ۱,۲۷۳,۳۵۲ دىنار.
- ۳- دروستكردنى ۱۸۸ ئەستىلك و كۆل و ژوور بە برى پارەى ۲۵۸,۲۹۹ دىنار لە ھەولېر و دھۆك.
- ۴- ھەلكەندى ۵۵ بىر لەگەل پشكنين و پاككردنەوہى ۱۱۱ بىر لە ھەولېر و دھۆك.

جەوئەم- پرۆژەكانى بېناسازى:

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە پىناوى پەرەپىدانى كەرتى كشتوكالدا بەردەوامە لەسەر ئاوكردنى پرۆژەى

خشتهی ژماره (۱)

بهره‌مه‌پنانی رووه‌کی

بهره‌بوومی هاوینهی سالی ۲۰۰۱

ژ	ناوی بهره‌بووم	هه‌ولتیر			دهۆک			هه‌ولتیر + دهۆک		
		رووبه‌ری پیشنیارکراو به‌دۆنم	رووبه‌ری جیبه‌جی کراو/دۆنم	ریتیه‌ی % جیبه‌جی کراو	رووبه‌ری پیشنیارکراو دۆنم	رووبه‌ری جیبه‌جی کراو/دۆنم	ریتیه‌ی % جیبه‌جی کراو	رووبه‌ری پیشنیارکراو دۆنم	رووبه‌ری جیبه‌جی کراو/دۆنم	ریتیه‌ی % جیبه‌جی کراو
۱	ته‌ماته	۲۱,۸۷۰	۲۰,۶۳۷	%۹۴	۲۸,۴۵۰	۲۰,۶۸۰	%۷۳	۴۱,۳۱۷	%۸۲	
۲	ئاروو	۱۲,۴۱۴	۱۲,۳۴۸	%۹۹	۴,۲۱۰	۷,۶۵۵	%۱۸۱	۲۰,۰۰۳	%۱۲۰	
۳	باینجان	۳,۱۱۵	۳,۱۰۵	%۹۹	۱,۴۲۵	۱,۳۰۴	%۹۲	۴,۴۰۹	%۹۷	
۴	بامیه	۱,۷۳۱	۱,۷۴۶	%۱۰۱	۷۰۸	۵۸۸	%۸۳	۲,۳۳۴	%۹۵	
۵	لۆبیا	۵۵۰	۵۵۵	%۱۰۱	۲۹۴	۳۱۹	%۱۰۸	۸۷۴	%۱۰۳	
۶	کودی	۲,۶۵۷	۲,۷۴۲	%۱۰۳	۳,۷۳۰	۴,۲۱۰	%۱۱۳	۶,۹۵۲	%۱۰۸	
۷	گوله‌به‌پۆژده	۱,۸۵۷	۲,۱۲۱	%۱۱۴	۲,۱۳۵	۲,۸۰۵	%۱۳۱	۴,۹۲۶	%۱۲۳	
۸	کاله‌ک	۱۰,۴۷۰	۱۴,۱۹۴	%۱۳۶	۳۱,۳۸۰	۳۳,۲۶۰	%۱۰۵	۴۷,۴۵۴	%۱۱۳	
۹	ته‌رۆزی	۱,۸۱۱	۲,۸۲۳	%۱۵۶	-	-	-	۲,۸۲۳	%۱۵۶	
۱۰	برنج	۳۰۵۰	۱,۸۱۰	%۵۹	۲۰,۹۱۰	۱۷,۳۹۸	%۸۳	۱۹,۲۰۸	%۸۰	
۱۱	تووتن	۵,۰۷۵	۲,۸۱۳	%۵۵	۳۱۰	۱۸۵	%۶۰	۲,۹۹۸	%۵۵	
۱۲	کونجی	۱,۲۲۱	۱,۱۳۹	%۹۳	۵,۰۲۵	۵,۴۸۶	%۱۰۹	۶,۶۲۵	%۱۰۶	
۱۳	بیبه‌ر	۹۶۹	۹۵۴	%۹۸	۳۵۲	۴۵۰	%۱۲۸	۱,۳۲۱	%۱۰۶	
۱۴	شووتی	۵,۹۲۵	۵,۷۳۲	%۹۷	۴,۰۲۰	۵,۶۸۵	%۱۴۱	۱۱,۴۱۷	%۱۱۴	
۱۵	په‌تاته	۶۵۰	۵۹۰	%۹۱	۷۵۰	۲,۹۹۲	%۳۹۹	۳,۵۸۲	%۲۵۵	
۱۶	ماش	۵۴۶	۳۲۴	%۵۹	۶۶۰	۷۳۴	%۱۲۸	۱,۰۶۷	%۸۸	
۱۷	کودی زه‌رد	۵۰	۴۵	%۹۰	-	-	-	۴۵	%۹۰	
۱۸	گه‌مه‌شامی	۷۷۶	۸۴۰	%۱۰۸	۱,۲۰۰	۳۱۸	%۲۷	۱,۱۵۸	%۵۸	
۱۹	فاسولیا	۳۵	۴۵	%۱۲۹	۵۵	۵۵	%۱۰۰	۹۰	%۱۱۱	
۲۰	فستقی کینگه	۱۴	۵۰	%۳۵۷	۹۱۷	۲,۱۷۵	%۲۳۷	۲,۲۲۵	%۲۳۸	
۲۱	لۆکه	۲۰۰	۲۰۰	%۱۰۰	-	-	-	۲۰۰	%۱۰۰	
۲۲	فول سۆیا	-	۲	-	۴۰	۲۰	%۵۰	۲۲	%۵۵	
۲۳	وینجه	۱۴۵	۱۳۹	%۶۹	-	-	-	۱۳۹	%۹۵	

تیبینی:

- ۱- که‌متر چاندنی تووتن له رووبه‌ری پیشنیارکراو ده‌گه‌ریتته‌وه بۆ ئاره‌زوو نه‌بوونی جووتیار له‌بهر دابه‌زینی نرخ‌ی تووتن له بازار.
- ۲- که‌متر چاندنی برنج له رووبه‌ری پیشنیارکراو ده‌گه‌ریتته‌وه بۆ که‌می ئاو.

خشتهی ژماره (۲)

بهره‌مه‌پینانی رووه‌کی

بهره‌بوومی زستانه‌ی سائی ۲۰۰۱ - ۲۰۰۲

ژ	ناوی بهره‌بووم	هه‌ولتیر			دهۆک			هه‌ولتیر + دهۆک		
		رووبه‌ری پیشنیارکراو دۆنم	رووبه‌ری جیبه‌جی کراو/دۆنم	ریتیه‌ی % جیبه‌جی کراو	رووبه‌ری پیشنیارکراو دۆنم	رووبه‌ری جیبه‌جی کراو/دۆنم	ریتیه‌ی % جیبه‌جی کراو	هه‌ولتیر پیشنیارکراو دۆنم	هه‌ولتیر جیبه‌جی کراو/دۆنم	هه‌ولتیر + دهۆک ریتیه‌ی % جیبه‌جی کراو
۱	گهنم	۵۹۷,۰۸۴	۴۷۶,۸۲۰	%۷۹	۵۰۸,۲۰۰	۲۰۸,۵۰۰	۱,۱۰۵,۲۸۴	۶۸۵,۳۲۰	%۶۲	
۲	جۆ	۳۳۷,۵۶۰	۲۸۲,۰۳۰	%۸۳	۱۵۸,۴۵۰	۷۵,۷۰۰	۴۹۶,۰۱۰	۳۵۷,۷۳۰	%۷۲	
۳	نۆک	۱۳,۴۸۰	له‌کاتی خۆی ده‌چینریت	-	۱۴۶,۹۲۰	له‌کاتی خۆی ده‌چینریت	۱۶۰,۴۰۰	له‌کاتی خۆی ده‌چینریت	-	
۴	نیسک	۳,۲۱۰	۸۳۵	%۲۶	۵,۸۲۵	۱۷۲۰	۹۰۳۵	۲۵۵۵	%۲۸	
۵	پیازی ته‌ر	۱۸۱۰	۹۵۰	%۵۲	-	-	۱۸۱۰	۹۵۰	%۵۲	
۶	پیازی وشک	۴,۴۶۲	۵۰۰	%۱۱	۴,۵۹۵	۱۱۵۰	۹۰۵۷	۱,۶۵۰	%۱۸	
۷	پاقله	۱۴۸۰	۱۴۸۰	%۱۰۰	۱۷۶۰	۴۹۰	۳۲۴۰	۱,۹۷۰	%۶۰	
۸	شیلیم	۴۲۵	۴۰۵	%۹۵	۴۰۰	۹۸	۸۲۵	۵۰۳	%۶۰	
۹	که‌له‌م	۹۹۵	۹۹۵	%۹۷	۱۷۹	۵۱	۱,۱۷۴	۱,۰۰۴۶	%۸۹	
۱۰	توور	۱۱۳۹	۱۱۰۹	%۹۷	۵۳۶	۱۱۸	۱,۶۷۵	۱,۲۲۷	%۷۳	
۱۱	سلق	۱۱۰۲	۱۰۶۷	%۹۶	۴۸۴	۱۰۰	۱۵۸۶	۱,۱۶۷	%۷۳	
۱۲	قه‌رنابیت	۵۳۵	۵۲۰	%۹۷	۶۰	۱	۵۹۵	۵۲۱	%۸۷	
۱۳	گیتزه‌ر	۵۶	۵۶	%۱۰۰	-	-	۵۶	۵۶	%۱۰۰	
۱۴	خاس	۳۱۱	۲۸۱	%۹۰	-	-	۳۱۱	۲۸۱	%۹۰	
۱۵	سیبر	۱۶	۱۱	%۶۸	۵۵۷	۷۷۸	۵۷۳	۷۸۹	%۱۳۷	
۱۶	په‌تاته	۶۲	۳۲	%۵۱	۲۵۴۰	۵	۲,۶۰۲	۳۷	%۱	
۱۷	چه‌وه‌نده‌ر	۷۰	۷۰	%۱۰۰	۸۸	۳۲	۱۵۸	۱۰۲	%۶۴	
۱۸	سه‌وزی جۆراوجۆر	۴۸۲	۴۴۷	%۹۲	۱۰۹	-	۵۹۱	۴۴۷	%۷۵	
۱۹	کزیه	-	-	-	۶,۶۴۰	۹,۰۹۰	۶,۶۴۰	۹,۰۹۰	%۱۳۶	
۲۰	گوله‌به‌رۆژه	-	-	-	۳,۳۵۰	۱۰	۳,۳۵۰	۱۰	-	
۲۱	شملی (حلبه)	-	-	-	۱۰۰	-	۱۰۰	-	-	
۲۲	په‌شکه	-	-	-	۵۰	-	۵۰	-	-	

تیبینی:

چاندنی بهره‌بوومه‌کان هه‌ر به‌رده‌وامه‌ له‌هه‌ردوو پارێزگه.

خشتهی ژماره (۳)

خزمه تگوزاریه کشتوکالیبه کان

تۆ و کلهوپه لی دابه شکر او

ژ	دهۆک			هه ولتیر			جۆری پید او یستی
	ژماره ی جووتیاری سوو دمه ند	ژماره ی جووتیاری سوو دمه ند	بری دابه شکر او	ژماره ی گوندی سوو دمه ند	ژماره ی جووتیاری سوو دمه ند	بری دابه شکر او	
۱	-	-	-	۱۷	۲۰	۳۷۵	دابه شکر دنی تۆوی فول الصویا / کگم
۲	۷	۷	۵۰.۸۰	-	-	-	دابه شکر دنی تۆوی گوله به پرۆژه / کگم
۳	۱۷۵۰	۱۸,۶۶۴	۲,۶۵۲	۱۵۳۶	۳۸,۴۵۹	۶,۴۶۲	دابه شکر دنی پهینی کیمیای و دهجبه ی یه کهم و دهجبه ی دوو دم
۴	۲۰.۳	۶۳۴	۱۲۸	۳۵۶	۳,۳۸۳	۷۵۴	دابه شکر دنی تۆوی ته ماته / کگم
۵	۳۵۲	۱۴۷۵	۷۳۷	۳۵۶	۳,۱۵۷	۸۳۹	دابه شکر دنی تۆوی ئاروو / کگم
۶	۱۰	۱۷	۱۶	۳۵۵	۱,۷۱۱	۱,۲۲۵	دابه شکر دنی تۆوی پیاز / کگم
۷	۱۱۶	۵۹۲	۶,۴۳۵	۱۱۹	۱,۰۱۵	۲۳,۱۳۲	دابه شکر دنی تۆوی ده ره ی زه رد / کگم
۸	۴۸۱	۲۳۴۶	۱,۳۹۲	۸۴۱	۲,۲۳۱	۱,۳۳۳	دابه شکر دنی تۆوی گه نمی با و هری پیکرا و / تۆن
۹	۳۲۰	۱۲۴۸	۶۲۴	۲۰۶	۱,۰۱۸	۵۶۱	دابه شکر دنی تۆوی کودی / کگم
۱۰	۲۴۲	۵۶۴	۱۵,۴۹۴	۲۳۵	۴۴۱	۱۱,۹۹۶	دابه شکر دنی یه ده گ و تایه بۆ تراکتۆری جۆرا و جۆر / پارچه
۱۱	۱۰۵	۱۲۳	۲,۶۵۴	۱۰۷	۱۹۰	۱,۳۳۶	دابه شکر دنی یه ده گ بۆ ده راسه ی جۆرا و جۆر / پارچه
۱۲	۷۸	۴,۶۷۳	۵۰۰	۲۵۲	۴,۰۴۲	۱,۸۵۲	دابه شکر دنی جۆ / تۆن
۱۳			۳۳	-	-	-	دروستکردنی ره ف له و ره شه ی مالتا و دابه شکر دنی
۱۴			۳	-	-	-	دابه شکر دنی خه رمانکۆ (دارسه جیوب) له گه ل سپیره کانی
۱۵	-	-	-	۱۰.۷	۴۶۰	۲۹۵۰	تۆوی کونجی
۱۶	-	-	-	۸۴۶	۵۵۴	تۆن ۵۲	تۆوی ئالیک
۱۷	حکومه تی هه ریم	۱,۱۷۷,۵۰۰ لیتر		۴,۶۲۹,۲۰۰ لتر			دابه شکر دنی گازوایل به سه ر ئامیر و پرۆژه و بی ره کان
۱۸							پیدا و یستی هه نگی دابه شکر او
بریاری ۹۸۶		۱,۸۱۲			۶۹۶		ا- شان ه ی نو ی / دانه
		۲,۴۱۴			۱,۳۱۱		ب- شه می / کگم
		۱۲۷			-		ج- سلک / کگم
		۱,۵۵۸			-		د- بزیه نی (مغذی) / کگم

خشتهی ژماره (۴)

دارستان

ژ	جۆری چالاکى	ههولتير	دهۆک	تیبینی
۱	ئامادهکردن بۆ چاندنی دارستانی دهستکرد:			
	ا- دروستکردنی هیللی گرادۆنی / م. دریتی	۹۹۲,۹۶۱	۷۲۰,۲۵۰	
	ب- ههلهکهندنی قۆرت / ژماره	۴۹۵,۲۹۷	۲۷۰,۱۷۱	
۲	رووبهیری چاندراو له دارستانی دهستکرد/ دۆنم	۳,۳۲۵	۲,۹۷۳	له وانه ۲۲۰ دۆنم له ههولتير و ۱۱۰ دۆنم له دهۆک له رینگاویان چاندراوه
۳	ژماره ی نه مامی دارستانی چاندراو / نه مام	۴۳۰,۰۹۷	۱۶۳,۷۸۳	
۴	دروستکردنی بهنداوی بهردین (سدود حجریه) / م	۱,۵۶۲	۲۰۱	
۵	دروستکردنی پهژینی رووهکی / م. دریتی	۱۹۰.۴	۱۰۰۰	
۶	به ره مهینانی نه مامی دارستان له نه مامگه کان	۱,۴۱۶,۰۷۰	۱,۴۰۶,۸۵۰	له گهله مانه وهی ۷۶۲۳۹۸ نه مامی سالی ۲۰۰۰
۷	موتوربه کردنی دارستانی سروشتی / ژماره	۵,۲۰۴	۳۸,۹۷۰	
۸	په ره پیدان و چاککردنه وهی دارستانی سروشتی	۴۵۰	۱۲۰۰	
۹	نه مامی دارستانی دابهشکراو به سه ره هاوولاتیان و فه ره مانگه کان			
	ا- به خۆپایی / نه مام	۱۶۴,۸۹۸	۳۷۲,۵۲۶	
	ب- به پاره / نه مام		۲۱,۵۱۰	
۱۰	کۆی نه مامی فه وتاوه له پرۆژه کان له سالاتی پیشوو / ژماره	۱۸۱,۰۰۰	۹۵,۰۰۰	نه مامی فه وتاوه له سالاتی ۲۰۰۱/۲۰۰۰/۱۹۹۹
۱۱	چاندنه وهی نه مام له شوینی فه وتاوه کان (الترقیع)	۸۸,۱۵۰	۳۵,۰۰۰	چاندنی نه مام هه ره بهرده وانه له شوینی فه وتاوه کان
۱۲	کۆکردنه وهی تۆی داری دارستان / کگم	۲۷۵	۱۷۰	
۱۳	دروستکردنی هیللی ئاگره سه ست (خطوط النار) / کم	-	۴	
۱۴	بژارکردن و بن کۆل / العزق والتعشيب / دۆنم	۵,۱۰۰	۴,۰۰۰	
۱۵	په ینکردنی دارستان به (اقراص) / ژماره	۱۳,۱۴۸	-	
۱۶	ئاودان / دۆنم	۶,۰۰۰	۴,۰۰۰	

تیبینی:

- ۱- له پارێزگهی ههولتير له برهه (۲) رووبهیری ۳,۳۲۵ دۆنمی چاندراو له ژیر بریاری ۹۸۶ به م شیتویهی خواره وهی:
  - ا- ۲۸۵۰ دۆنم پیشنیارکراوی پلانی سالی ۲۰۰۱ و نهو رووبه رهش به م شیتویهی جیبه جی کراوه (۲,۴۰۰ دۆنم له گشت پرۆژه کان به شیتویهی گرادۆنی چاندراو + ۲۲۰ دۆنم رینگاویان چاندراوه + ۲۳۰ دۆنم ته نهها چاله ئاماده کراوه بۆ چاندن).
  - ب- ۴۷۵ دۆنم پاشماوهی پلانی سالی ۲۰۰۰ بوو.
- ۲- له پارێزگهی دهۆک و له هه مان برهه رووبهیری ۲,۹۷۳ دۆنمی چاندراو له ژیر بریاری ۹۸۶ به م شیتویهی خواره وهی بوو.
  - ا- رووبهیری ۲۰۰۰ دۆنم پیشنیارکراوی پلانی سالی ۲۰۰۱ بوو به م شیتویهی جیبه جی کراوه (۱,۸۹۰ دۆنم له گشت پرۆژه کانی به شیتویهی گرادۆنی چاندراوه + ۱۱۰ دۆنم رینگهویان چاندراوه).
  - ب- رووبهیری ۹۷۳ دۆنم پاشماوهی پلانی سالی ۲۰۰۰ بوو.
- ۳- وه زاره تی کشته سوکاله و ئاودیری هه لسا به دا یینکردنی ۱۳ ئۆتۆمبیلی تانکه ری تازه له سالی ۲۰۰۱ جگه له (۱۳) تانکه ره که پیشتر دا یین کرابوون نه وهش توانای وه زاره ت زیاتر ده کات بۆ ئاودانی پرۆژه کانی دارستان و ره زگه ری و پاون له گه له هه لمه تی به ره نگاری بوونی وشکاییدا.

خشتهی ژماره (۵)

کار و چالاکیه‌کانی رەزگەری

پارێزگە ی دەھۆک	ژ	پارێزگە ی ھەولێر	ژ
وێستگە ی رەزگەری ئیبراھیم خەلیل کە پرووبەری ۵۰ دۆنمە	۱	چاندنی نەمامی سێتو لە باخچە ی بارزانیی نەمر لە قەسرئ / ۵۰۰ نەمام	۱
ا- چاندنی تۆوی میوہی جۆراوجۆر / ۱۰۴ کگم ب- چاندنی رەگی میوہی جۆراوجۆر / ۱,۶۵۹ دانە		چاندنی نەمامی دارستان لە دەوروبەری باخچە ی بارزانیی نەمر لە قەسرئ / بەشپوہی باگپەرە / ۱۱۰۰ نەمام	۲
ج- مۆتوربەکردنی نەمامی میوہی جۆراوجۆر / ۲۳۹۰۰ نەمام		خزمەتکردنی باخچە ی بارزانیی نەمر بە بەردەوامی لە قەسرئ.	۳
نەمامگە ی مالتا پرووبەری ۳ دۆنمە	۲	چاندنی تۆی قەبسی لە حوجران / ۲ کگم	۴
ا- چاندنی تۆوی یەنگی دنیا / ۶ کگم		دابەشکردنی نەمامی قەبسی بەسەر ۲۲۳ جووتیار بە پەری ۱۵ نەمام بۆ ھەر جووتیارێک	۵
ب- چاندنی رەگی میوہی جۆراوجۆر / ۱۰۰۰ دانە		دابەشکردنی ۶۰۰ نەمام لە شۆرش وە ۲۷ نەمام لە سەلاحەدین	۶
ج- چاندنی قەلەمی میوہی جۆراوجۆر / ۶۰۰ قەلەم			
د- بەرھەمھێنانی نەمامی جۆراوجۆر / ۳۵۰۰ دانە			
نەمامگە ی زاخۆکە پرووبەری ۲۰ دۆنمە، قەلەمی جۆراوجۆری میوہی لی چاندراوہ / ۵۳۰۰ قەلەم	۳		
دابەشکردنی ۹۸۰ تۆن پەینی کیمیاوی بەسەر جووتیارانی رەزەواندا.	۴		

تێبینی:

ھەلەمەتی پێوانە ی رەزگەری ئەنجام درا بۆ ماوہی ۲۰ رۆژ لە ھەر پارێزگە یەک بۆ ئامادەکردنی ھەموو جۆرە باخچەکانی میوہ.